

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** *Grimmiales*, **Familj:** *Grimmiaceae*, **Släkte:** *Schistidium* (blommossor), **Art:** *Schistidium frivollianum* - vårtblommossa H.H.Blom **Synonymer:**

Kännetecken

Arten bildar upp till 3 cm höga, täta tuvor med brunorange till rödorange färg. Skotten är ofta påtagligt förgrenade. Bladen är triangulära, raka, kölade med en vass spets och upprätta eller tilltryckta mot stammen. Hårudden är bred, platt, tätt vasstandad och nedlöpande, och den har höga papiller. Bladkanten är papillös och brett tillbakaböjd nästan ända till spetsen. Bladskivan är ett cellager tjock och särskilt på undersidan kraftigt papillös. Även nerven har rikligt med höga papiller. Bladcellerna har vågiga, tjocka väggar, och de är kort rektangulära i den övre delen men mer avlångt rektangulära i den nedre. Honbladen är breda och vasspetsade med en platt, bred och nedlöpande hårudd, och bladkanten är tillbakaböjd i övre delen. Kapseln är blekt orange-färgad till gråaktig, kort cylindrisk och bredast vid mynningen. Den är till stor del skymd av honbladen. Kapselns ytceller är oregelbundna - mestadels korta och breda - med tunna väggar. Peristomet är rött med 250-330 µm långa, tätt papillösa, ibland perforerade tänder som är utspärrade till tillbakaböjda. Sporerna är 8-11 µm i diameter med slät till kornig yta. Vårtblommossa skiljer sig från alla andra blommossor på den platta, breda och kraftigt papillösa hårudden. Särskilt karakteristiska är de höga papillerna vid basen av hårudden. Ett annat typiskt drag är att mossan växer i små, täta och oftast orangefärgade tuvor.

Utbredning och status

Arten förekommer sällsynt i nordligaste Sverige. Den var 2016 känd från två lokaler i Sverige. Den hittades år 1997 i Norrbottens kustland. Den har sedan även hittats på Pältsa. Den finns sällsynt även i nordligaste Norge och i Finland, och den förekommer på flera platser på Svalbard. I övriga Europa finns den bara i norra Ryssland, och världsutbredningen omfattar även arktiska delar av Asien och Nordamerika.

Ekologi

Vårtblommossa växer på kalkrika bergarter, främst på torra klippor och block. I sprickor och på lättvittrad, kalkrik sten kan den förekomma mycket rikligt. På den första svenska lokalen växer den på ett solexponerat, friliggande kalkblock i ett kustnära rikkärr. I Norden har den påträffats tillsammans med arter som trådblommossa *S. tenerum* och fågelgrimmia *Grimmia plagiopodia*.

Hot

Artens sällsynthet innebär att den är känslig för slumpfaktorer. Hotbilden är i övrigt oklar.

Åtgärder

Artens enda kända lokal bör snarast återbesökas. Återfinns den behöver växtplatsen någon form av ändamålsenligt skydd eller övervakning.

Övrigt

Etymologi: frivollianus = Efter Arne Arnfinn Frisvoll (1944-), norsk bryolog; suffixet -anus (lat.).

Uttal: [Skistidium frivollíánum]

KEY FACTS The most pronouncedly papillose Swedish *Schistidium* species. Forms dense, up to 3 cm high, orange-brown to orange-red tufts. Individual shoots often strongly branched. Leaves erect to appressed, straight, keeled, triangular, apex acute. Hyaline point stout, flattened, distinctly decurrent, with high papillae. Lamina densely papillose, especially on the abaxial side. Also nerve with abundant, high papillae. Laminar cells incrassate and sinuose. Shape rectangular, shortly rectangular above. Capsule obloid to shortly cylindrical, widest at mouth, largely hidden by the perichaetial leaves. Colour ranging from greyish to a pale orange. Exothecial cells thin-walled, irregular in shape but predominately short and wide. Peristome red. Teeth 250-330 µm, spreading to revolute, sometimes perforated. Spores 8-11 µm, surface smooth to granulose. - Grows in crevices of dry, soft, calcareous rocks and boulders, occasionally very abundant. The Swedish site is a solitary, sun-exposed limestone boulder in a coastal rich fen.

Litteratur

Blom, H.H. 1996. A revision of the *Schistidium apocarpum* complex in Norway and Sweden.- *Bryophytorum Bibl.* 49, 333 pp.

Weibull, H. 2006. *Schistidium frivollianum* vårtblommossa s. 172. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 6-23], Bladmossor. Sköldmossor - blåmossor : Bryophyta : Buxbaumia - Leucobryum. Artdatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.

Författare

Henrik Weibull 2006. Redigerat av Tomas Hallingbäck. Rev. Niklas Lönnell 2016.